

Huntide
tarkus

Looduse
lood

Elli H. Radinger

Huntide tarkus

Kuidas nad mõtlevad, plaane peavad
ja üksteise eest hoolitsevad – hämmastavaid
fakte loomade kohta, kes on inimestega
kõige sarnasemad

Saksa keelest tõlkinud Eve Sooneste

 TÄNAPÄEV

Originaali tiitel:
Elli H. Radinger
„Die Weisheit der Wölfe“
Deutsche Verlags-Anstalt/Random House, 2017

© Ludvig Verlag, a division of Verlagsgruppe Random House
GmbH (München, Germany), 2017

Eestikeelne tõlge © Eve Sooneste ja Tänapäev AS, 2018
Toimetanud Katrin Naber
Kujundanud Liis Karu

ISBN 978-9949-85-320-5

Trükitud AS Printon trükikojas

www.tnp.ee

Andrealle, keda hüütakse ka Ninakaks

Sisukord

SISSEJUHATUS 11

Kuidas ma suudlesin hunti ja sattusin sõltuvusse

PEREKONNA TÄHTSUS 19

Miks on oluline hoolitseda nende eest,
kes on su hoolde usaldatud

JUHTHUNDI PÕHIMÕTE 39

Sa ei pea alati olema boss

NAISTE TUGEVIK 51

Mis seob naisi ja hunte

VANADUSE TARKUS 63

Miks me ei saa hüljata vanasid

SUHTLEMISE KUNST 69

Kuidas ühine laul loob usalduse

KODUIGATSUS 79

Miks vajame paika, kuhu kuuluda

LÄHEN KORRAKS ÄRA 91

Äraminekust ja saabumisest

IKKAGI PARIMAD SÕBRAD 101

Kuidas olla erinevustest hoolimata
suurepärase meeskond

EDU KAVANDAMINE HUNDIMEETODIL 113

Miks on tähtis, et sul oleks plaan

ÕIGEST AJAHETKEST 129
Miks ootamine viib meid mõnikord edasi

ELU MÄNG 137
Miks ei tohiks kunagi loobuda mängimast

KUI HUNTE TABAB EBAÕNN 145
Kaotushirmu võitmine ja toimetulek raskete aegade

PÄÄSTAME PISUT MAAILMA 159
Laitmatu ökosüsteemi saladus

HUNDIMEDITSIIN 169
Kuidas huntide võlukunst meid ravib

INIMESTEST JA HUNTIDEST 183
Keerukad suhted armastusest vihkamiseni

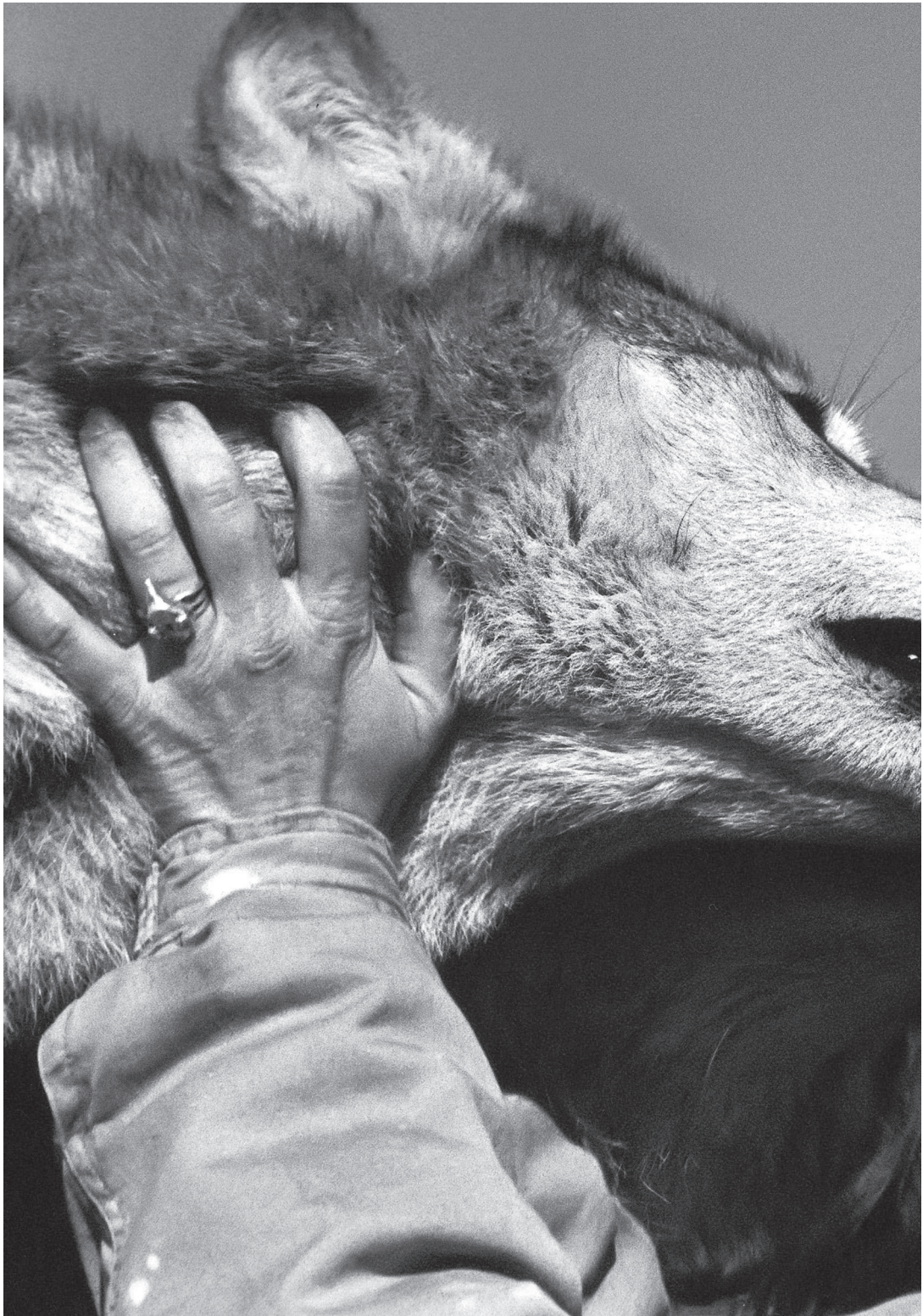
TERE TULEMAST, HUNT 197
Huntidega elu Saksamaal

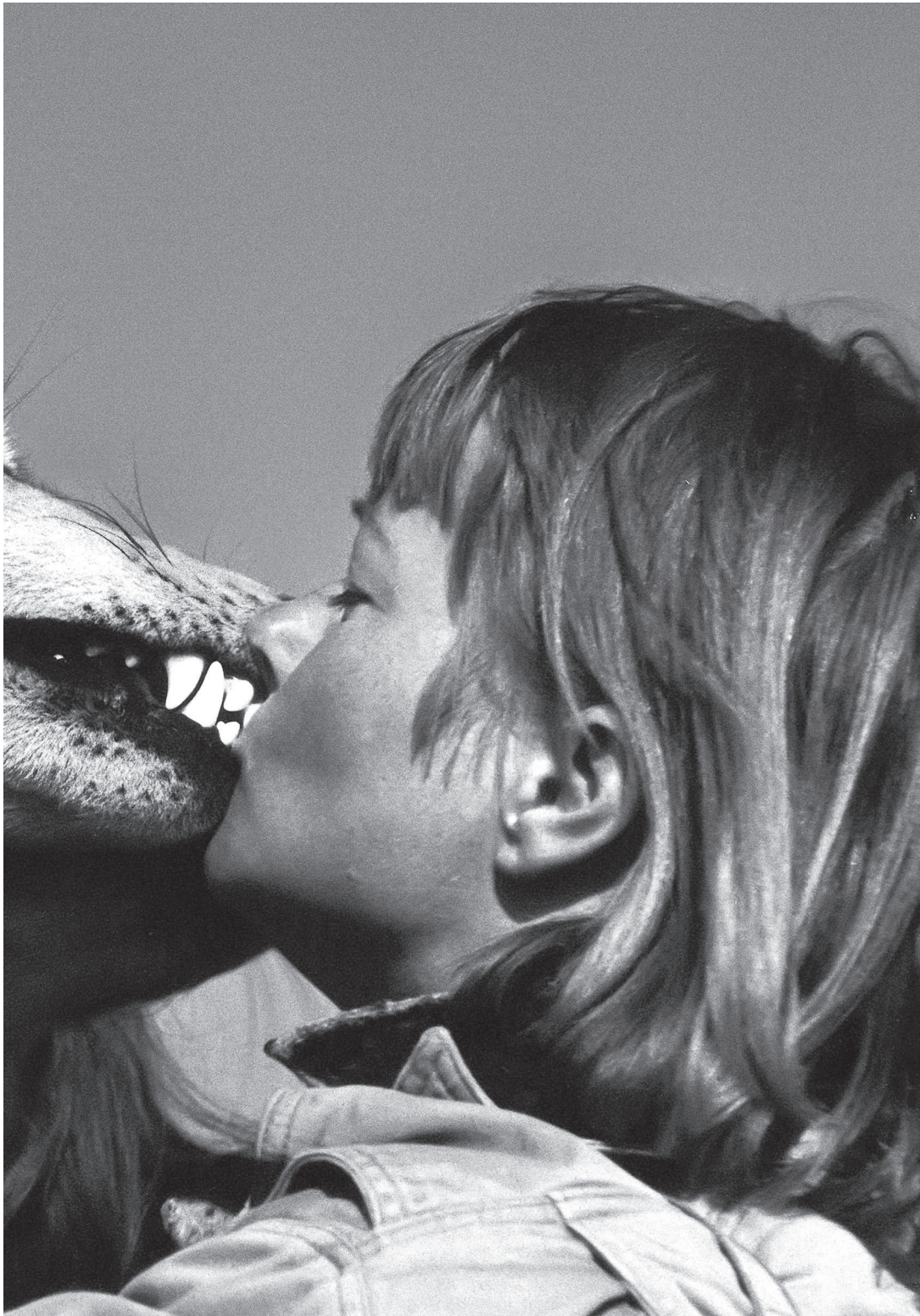
EPILOOG 213
W.W.W.D

LISA 219
Nõuandeid hundireisideks Yellowstone'is ja Saksamaal

TÄNU 231

ALLIKAD 233

Sa vastutad kõige eest, mille oled taltsutanud.

Antoine de Saint-Exupéry

SISSEJUHATUS

Kuidas ma suudlesin hunti ja sattusin sõltuvusse

Igaks ajaks on kunagi esimene kord. Minu erilises suhtes huntidega on lausa kolm esimest korda: esimene hundisuudlus, kohtumine esimese metsiku hundiga ja esimese Saksamaa hundiga.

Esimese hundisuudluse sain ühes Ameerika hundikasvanduses kuueaastaselt isaselt hallhundilt Imbolt. Olin jäänud seljataha oma vana elu vabakutselise advokaadina. Õigusrikkumised, üüritülid ja lahutused kurnasid mind aina enam. Selle asemel, et aidata tulihingeliselt kaasa õigluse võidule pääsule, pidin end sundima kohtuistungitele minema. Ma ei suutnud hoida distantsi ega olla piisavalt külmavereline, olemaks hea advokaat. Ja ma ei tahtnud ülejäänud elu niimoodi jätkata. Tahtsin viimaks täita oma eluunistuse ning ühendada kirjutamise armastusega huntide vastu.

Ilma bioloogiat õppimata, kuid suure kire ja optimismiga panin end kirja USA Indiana osariigi hundikaitseala käitumis-uuringute praktikale. Vestlusel selgitas kasvanduse juhataja professor Erich Klinghammer mulle, et praktikandi sobivuse otsustab ainuüksi põhikarja juhthunt.

Aga kuidas end hundile tutvustada? Õnneks polnud mul vaja tantsida, laulda ega muid kunsttükke teha, aga ma vannun, et olin vähemalt sama erutatud, kui oleksin osalenud saates „Sak-samaa otsib superstaari“ – kuigi just see on kasvanduse hundiga kohtumisel saatuslik emotsioon. „Sa pead jääma täiesti rahulikuks! Ta tajub sinu erutust.“

Kui seisate 50-kilose karvase lihasmäe vastas, kes vahib teid kollaste silmadega ainitisel pilgul, tuleb püüda jääda täiesti rahulikuks. Pidin sel hetkel mõtlema oma lapsepõlvesõbrale ja usaldusalusele lambakoerale. Põhimõtteliselt oli Imbo ju lihtsalt suur koer – väga suur. Mulle oli enne kohtumist tutvustatud turvajuhendit ja see kaitses õiguslikult ka kasvanduse omanikke. Kirjutasin alla vastutusest vabastamise avaldusele, milles olid hirmutavad sõnad: mõistan, et on olemas vigastuste oht ja et need võivad olla ka raskekujulised.

Selle hoiatusega astusin kahe talitaja saatel hunditarandikku, püüdsin kindlalt jalul püsida ja hingasin sügavalt sisse. Siis keskendus mu maailm hundile, kes liikus elegantsel sörgil minu suunas. Tema kasuka hõbedased triibud helendasid pärastlõunapäikeses. Ta must nina tõmbas mu hõngu sügavalt sisse ning kõrvad olid tähelepanelikult minu poole suunatud. Silmanurgast nägin teisi Imbo karja liikmeid ootavalt tara ääres seismas. Ilmselt olid nad põnevil, kas saan testiga hakkama ja kas juht tunnistab mind. Mina ka, sest ainult nii oleks mind praktikumile vastu võetud. Nüüd oli tähtis järgmised hetked vastu pidada.

Minu peas keriv film liikus aegluubis. Hundi jõulised tagajalad nõtkusid pisut ja valmistusid hüppeks. Kui ta minu suunas lendas ja mina jalad maasse surusin, polnud enam mingit tagasiteed. Alustassisuurused käpad maandusid mu õlgadel ja muljetavaldavad kihvad olid mu näost vaid sentimeetri kaugusel. Elu peatus hetkeks. Siis tõmbas ta mul kareda keelega mitu korda üle näo. See „suudlus“ oli minu hundisõltuvuse algus.

Kui Imbo oli mu vastu võtnud, algas praktikum kasvanduse huntide juures. Ma õppisin kõike tarandikuhuntide pidamise ja käitumise kohta, kasvasin hundikutsikaid lutipudeliga üles ning nautisin järgnevatel kuudel ohtralt Imbo ja teiste karjaliikmete niiskeid armastusavaldusi.

Kui ma pool aastat hiljem Minnesota padrikuisse sattusin, olin äärmiselt vilunud ja arvasin, et tean huntidest kõike. Siis kohtasin oma esimest metsikut hunti.

Palkmaja, milles elasin, asus tsivilisatsioonist eemal huntide ja karude piirkonnas järve ääres. Uue aasta esimesel hommikul oli väljas miinus 30 kraadi ja ma tõmbasin räätsad jalga, et asuda hundijälgi otsima. Siiani polnud hallid naabrid ennast veel näole andnud ja ainult nende ulgumine andis mulle märku, et nad olid olemas. Kuid eelmisel ööl, kui seisin huntide koorist saadetuna kaua väljas hüti ees ja imetlesin polaartähti, oli liikumine järvel mu tähelepanu taevaselt vaatamängult endale tõmmanud. Kiiskavale järvejäele oli ilmunud neli hunti ja nad ajasid horisondi taha kadudes midagi taga. Ma ei saanud aru, mida nad jälitasid.

Järgmisel hommikul asusin varakult teele, et nad üles otsida. Läksin ettevaatlikult nende jälgi mööda metsa. Jäljed juhtisid tihnikusse – üle kivide ja kändude, läbi põõsaste, mööda kaljudest ja kivilahmakatest ning üle lumega kaetud maalapikeste. Liikusin edasi üpris vaevaliselt. Aeg-ajalt kohtasin mõnd ümmargust süvendit, mis oli ilmselt mõne hirve puhkepaik. Ohtrad kollased märgistused lumel näitasid, et ka hundid on neid paiku märganud. Tunni aja pärast leidsin värsked verejäljed ja pisut hiljem avastasin surnud noore hirve. Põlvitasin ja puudutasin teda. Ta oli veel soe. Ta kõht oli lahti rebitud ja tagumine jalg puudus. Magu oli looma kõrval, süda ja maks kadunud. Hammustusjäljed kõril ja jalgadel osutasid sellele, et loom ei pidanud kaua piinlema.